

En beskrivning av terminsbetygen våren 2013 i grundskolans årskurs 6

I denna promemoria redovisas terminsbetygen vårterminen 2013 för elever i årskurs 6. Betygsättningen ska bygga på en bedömning av de kunskaper eleven inhämtat till och med den aktuella terminen och kunskaperna ska ställas i relation till kunskapskraven i årskurs 6.¹ Hösten 2012 sattes terminsbetyg i årskurs 6 för första gången sedan 80-talet. Den första publiceringen av elevernas betyg i årskurs 6 sker i och med vårens terminsbetyg 2013. Syftet med terminsbetyg i årskurs 6 är i huvudsak att ge en tydlig återkoppling om elevernas kunskapsutveckling till elever, vårdnadshavare och beslutsfattare. Syftet är därmed formativt. Betygen ska bidra till att forma lärarens undervisning och elevernas fortsatta lärande. Detta skiljer sig från slutbetyget i årskurs 9 som är summativt, då syftet framförallt är att summera ihop elevernas kunskaper.

Betygen sätts utifrån betygsskalan A-F, där A-E står för godkänt betyg och F står för ej godkänt betyg. Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i ett ämne, på grund av att eleven varit frånvarande, ska betyg inte sättas i ämnet. Det markeras med ett streck (-) i betygskatalogen. Om en elev riskerar att inte uppnå det lägsta godkända betyget E, är skolan skyldig att utreda om eleven är i behov av särskilt stöd.² Betygen kan därmed vara till hjälp för att synliggöra resultaten i ett så pass tidigt skede att verkningsfulla åtgärder blir möjliga genom tidiga insatser. Därmed syftar terminsbetyg i årskurs 6 också till att bidra till en mer effektiv och rättssäker användning av stödåtgärder i skolan.

I statistikredovisningen är inte eleverna som fått streck på grund av frånvaro inkluderade i redovisningen, även om detta vore önskvärt. Orsaken är att det i årets insamling av data inte har gått att särskilja elever med hög frånvaro (-) från elever som av andra orsaker inte fått betyg i något ämne.

Elevsammansättning

Läsåret 2012/13 gick närmare 96 000 elever i årskurs 6. Statistiken visar generella skillnader i betygsresultat mellan olika elevgrupper. Föräldrarnas högsta utbildningsnivå samt huruvida eleverna är födda i Sverige eller inte har till exempel visat sig ha effekter på elevernas genomsnittliga betyg i respektive ämne. Det är därför av intresse att beskriva eleverna.

¹ 10 kap. 19 § skollagen (2010:800)

² 3 kap. 8 § skollagen (2010:800)

PM

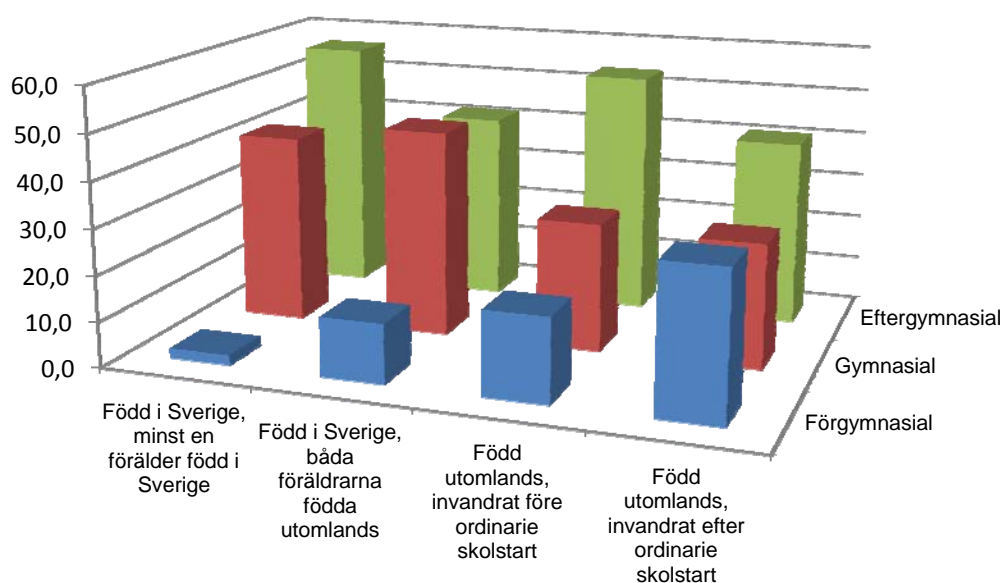
2 (8)

Dnr: 71-2013:28

Drygt hälften av eleverna i årskurs 6 hade föräldrar med eftergymnasial utbildning.³ En mindre andel av eleverna (drygt 5 procent) hade föräldrar med förgymnasial utbildning motsvarande grundskola. Lite mer än tio procent av eleverna var födda utomlands. Drygt hälften av eleverna som var födda utomlands hade invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart, det vill säga år 2007 eller senare. Mer än hälften (63 procent) av eleverna som invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart hade invandrat till Sverige de senaste fyra åren. Dessa elever beskrivs i statistiken som nyanvandrade. De elever som invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart utgjorde drygt fem procent av det totala antalet elever i årskurs 6, och de nyanvandrade eleverna utgjorde tre procent.

Diagrammet nedan visar eleverna i årskurs 6 fördelat efter om eleven är född i Sverige eller utomlands och föräldrarnas utbildningsnivå. För elever som är födda i Sverige visas elever med föräldrar födda i Sverige respektive med föräldrar födda utomlands. Elever som är födda utomlands redovisas i två kategorier: invandrade före respektive efter ordinarie skolstart, vilket innebär att eleven har invandrat före år 2007 respektive år 2007 eller senare.

Diagram 1. Eleverna i årskurs 6 fördelat på föräldrarnas högsta utbildningsnivå och om eleven är född i Sverige eller utomlands, läsåret 2012/13.

³ Det saknas uppgifter om föräldrarnas utbildningsbakgrund för närmare 2000 elever. Dessa elever ingår inte i beräkningarna då måttet används. En stor majoritet (närmare 1600 elever) som saknar dessa uppgifter är födda utomlands.

Elever födda i Sverige vars föräldrar är födda i Sverige hade generellt sett en högre utbildningsbakgrund än övriga.⁴ Endast en liten andel, drygt två procent, av dessa föräldrar hade högst förgymnasial utbildning. Motsvarande bland föräldrarna till elever som invandrat efter ordinarie skolstart var drygt en fjärdedel.

Resultat från elevernas terminsbetyg

Här beskrivs elevernas terminsbetyg i årskurs 6 våren 2013. Det är enbart betyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet som resultaten visar. Hur undervisningstiden organiseras ansvarar främst huvudmannen för. I skollagen finns endast en reglering som gäller minsta antal undervisningstimmar eleven ska ha fått i respektive ämne då eleven avslutar årskurs 9.⁵ Huvudmannens rätt att organisera sin verksamhet innebär att det inte är säkert att eleven kommer att ha undervisning i alla ämnen i alla årskurser. Alla elever behöver därmed inte ha fått undervisning i samtliga ämnen under årskurs 6. Har eleven inte läst ämnet ska heller inget betyg sättas.⁶ Antalet elever som läst respektive ämne skiljer sig därmed åt i nedanstående beräkningar.

I de naturorienterade ämnena, kemi, fysik och biologi, och de samhällsorienterade ämnena, geografi, historia, religion och samhällskunskap, har rektorn rätt att besluta om ett sammanfattande betyg, även kallat blockbetyg, ska sättas. Det innebär att undervisningen i huvudsak varit ämnesövergripande fram till och med slutet av årskurs 6. Detta gör att olika skolor antingen har blockbetyg i de naturorienterade- och samhällsorienterade ämnena, eller också i respektive ämne.⁷

Elevernas ämnesbetyg

Ämnesbetygen beskrivs genom fördelningen av betygsskalan A-F, där A-E står för godkända betyg och F står för ej godkänt betyg.⁸

Inledningsvis redovisas andel elever som uppnått kunskapskraven (A-E) i respektive ämne för samtliga elever, samt för flickor och pojkar. Andelarna beräknas utifrån antalet elever med betyg A-F i respektive ämne.

⁴ Definitionen är att minst en förälder ska vara född i Sverige.

⁵ 9 kap. 4 § skolförordningen (2011:185); Bilaga 1 i skollagen (2010:800)

⁶ 3 kap. 16 §, skollagen (2010:800); 6 kap. 12 §, skolförordningen (2011:185).

⁷ 10 kap. 15 §, 12 kap. 15 §, 13 kap. 16 § skollagen (2010:800).

⁸ Elever som fått (-) i betyget är inte inkluderade i beräkningarna, vilket kan generera en något högre andel som uppnått kunskapskraven än om de varit med.

Tabell 1. Andel elever som uppnått kunskapskraven (A-E) i respektive ämne av de elever med ett betyg i ämnet (A-F), våren 2013. Visat för samtliga elever och uppdelat på flickor och pojkar.

Ämne	Antal elever med betyg A-F	Uppnått kunskapskraven (A-E)		
		Samtliga	Flickor	Pojkar
Bild	93 502	98,8	99,4	98,1
Engelska	94 207	92,4	93,3	91,6
Hem- och konsumentkunskap	78 913	98,7	99,3	98,2
Idrott och hälsa	94 224	95,8	95,8	95,9
Matematik	94 587	93,3	94,0	92,6
Modersmål	9 374	97,0	97,7	96,2
Musik	92 752	98,5	99,2	97,8
Naturorienterade ämnen (block)	31 646	96,8	97,5	96,1
Biologi	61 938	96,4	97,5	95,4
Fysik	61 678	95,6	96,7	94,6
Kemi	61 572	96,0	97,1	95,0
Samhällsorienterade ämnen (block)	31 159	96,2	97,2	95,2
Geografi	62 496	95,7	96,6	94,8
Historia	62 381	95,2	96,4	94,1
Religionskunskap	62 155	95,8	97,1	94,5
Samhällskunskap	62 424	96,4	97,4	95,4
Slöjd	93 500	98,7	99,3	98,0
Svenska	86 189	95,2	97,7	92,9
Svenska som andraspråk	8 473	70,0	74,3	66,4
Teknik	84 610	97,9	98,5	97,4
Teckenspråk	34	85,3

I de naturorienterade och de samhällsorienterade ämnena får betyg sättas antingen som ett blockbetyg eller i respektive ämne inom de olika blocken (dvs. i kemi, fysik och biologi, respektive i geografi, historia, religion och samhällskunskap).

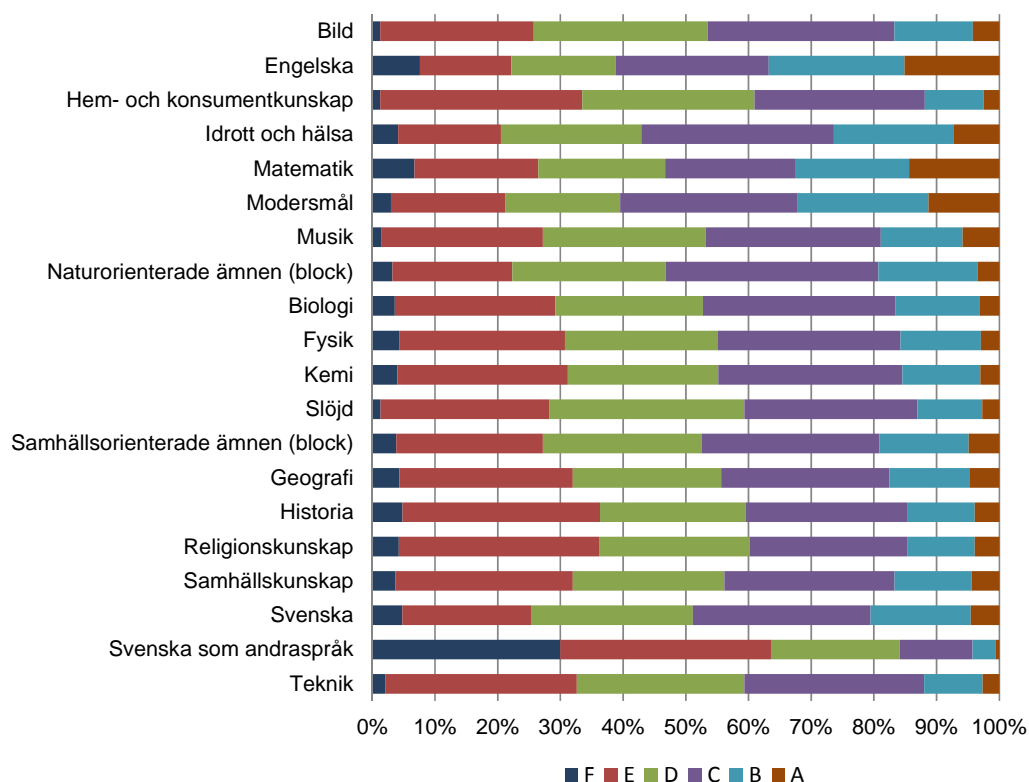
Det ämne där högst andel elever uppnådde kunskapskraven i var bild, följt av hem- och konsumentkunskap och slöjd. Eleverna som läste svenska som andraspråk hade svårast att nå upp till kunskapskraven, då var tredje elev inte nådde upp till kunskapskraven i ämnet. Därefter hade eleverna svårast att nå upp till kunskapskraven i engelska och matematik. Drygt 92 procent av eleverna med betyg i engelska nådde kunskapskraven i ämnet och motsvarande för matematik var drygt 93 procent. Andelen flickor som uppnådde kunskapskraven var högre än andelen pojkar i alla ämnen förutom i idrott och hälsa, där andel av pojkarna som nådde kunskapskraven var marginellt högre än andelen flickor. Störst var skillnaderna mellan flickor och pojkar i ämnet svenska som andraspråk, följt av svenska, religion och historia.

16 procent av eleverna i årskurs 6, motsvarande närmare 15 300 elever, gick i fristående skolor. Andelen som uppnådde kunskapskraven var högre i fristående skolor än i kommunala skolor, i samtliga ämnen.⁹ Störst var skillnaderna i svenska som andraspråk, följt av engelska, geografi och historia.

Betygsfördelning i respektive ämne

Ämnesbetygen beskrivs nedan genom fördelningen av betygsskalan A-F. Då alla elever inte behöver ha läst alla ämnen i årskurs 6 baseras andelarna även här på olika stort antal elever. I diagrammet visas fördelningen av elevernas betyg för respektive ämne för de elever som fått betyget A-F.

Diagram 2. Betygsfördelning (%) i grundskolans ämnen våren 2013.¹⁰

De ämnen där högst andel elever fått det högsta betyget A är engelska, följt av matematik. I engelska var det drygt 15 procent av eleverna som uppnått kraven för det högsta betyget i ämnet och i matematik drygt 14 procent. Elever som läste svenska

⁹ Inga elever i fristående skolor med betyg i ämnet teckenspråk.

¹⁰ Ämnet teckenspråk redovisas inte på grund av för få elever.

PM

6 (8)

Dnr: 71-2013:28

som andraspråk hade svårast att få högsta betyg i ämnet, och därefter hem- och konsumentkunskap, teknik och slöjd. Andel elever med betyget F var högst i svenska som andraspråk, följt av engelska och matematik. Engelska och matematik hade därmed en stor andel av eleverna med såväl det högsta som det lägsta betyget, jämfört med övriga ämnen.

Resultatet av betygsfördelningen inom respektive ämne avspeglas i den genomsnittliga betygspoängen. En hög genomsnittlig betygspoäng innebär att en stor andel elever har höga betyg jämfört med en låg genomsnittlig betygspoäng. Den genomsnittliga betygspoängen i respektive ämne beräknas för elever som fått betyg (A-F). Betygsteget F ger 0 poäng, E ger 10 poäng, D ger 12,5, C ger 15, B ger 17,5 och A ger 20 poäng. Den högsta möjliga betygspoängen är 20 poäng och det lägsta är 0 poäng i respektive ämne.

Tabell 2. Genomsnittlig betygspoäng per ämne, våren 2013. Visat för samtliga elever och uppdelat på flickor och pojkar.

Ämne	Antal elever	Genomsnittligt betygspoäng		
		Samtliga	Flickor	Pojkar
Bild	93 502	13,4	14,6	12,3
Engelska	94 207	14,0	14,3	13,7
Hem- och konsumentkunskap	78 913	12,9	13,7	12,1
Idrott och hälsa	94 224	13,8	13,8	13,8
Matematik	94 587	13,7	13,9	13,5
Modersmål	9 374	14,3	14,7	13,8
Musik	92 752	13,5	14,3	12,7
Naturorienterade ämnen (block)	31 646	13,5	14,0	13,1
Biologi	61 938	13,1	13,7	12,5
Fysik	61 678	12,9	13,3	12,5
Kemi	61 572	12,9	13,4	12,4
Samhällsorienterade ämnen (block)	31 159	13,2	13,8	12,6
Geografi	62 496	12,9	13,5	12,4
Historia	62 381	12,6	13,2	12,0
Religion	62 155	12,6	13,4	11,9
Samhällskunskap	62 424	13,0	13,6	12,4
Slöjd	93 500	13,1	14,0	12,2
Svenska	86 189	13,2	14,4	12,1
Svenska som andraspråk	8 473	8,4	9,3	7,7
Teknik	84 610	12,9	13,2	12,5
Teckenspråk	34	13,2	15,2	11,8

I de naturorienterade och de samhällsorienterade ämnena får betyg sättas antingen som ett blockbetyg eller i respektive ämne inom de olika blocken (dvs. i kemi, fysik och biologi, respektive i geografi, historia, religion och samhällskunskap).

Det ämnet med högst genomsnittlig betygspoäng var modersmål, följt av engelska och idrott och hälsa. Lägst genomsnittlig betygspoäng hade ämnet svenska som andraspråk följt av historia och religion. Flickornas genomsnittliga betygspoäng var högre än pojkarnas i alla ämnen förutom i idrott och hälsa, där pojkarnas betygspoäng var marginellt högre än flickornas. Skillnaderna mellan flickornas och pojkarnas genomsnittliga betygspoäng var minst i idrott och hälsa, följt av matematik och engelska. Störst var skillnaderna i teckenspråk, följt av svenska, bild och slöjd.

Den genomsnittliga betygspoängen var högre i fristående skolor än i kommunala skolor, i samtliga ämnen. Minst skillnad mellan fristående och kommunala skolors genomsnittliga betygspoäng var det de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena (blockbetyg), följt av svenska, och störst skillnad i svenska som andraspråk, följt av engelska och hem- och konsumentkunskap.

Faktorer som kan påverka betygen¹¹

Statistiken visar att det ibland finns betydande skillnader mellan kommuner och skolor vad gäller andelen elever som uppnått kunskapskraven (A-E). Skolors resultat beror på många olika faktorer, till exempel skolans sätt att organisera och bedriva sin verksamhet, arbetsätt, lärarinsatser och som nämnts tidigare elevsammansättningen.

För att förstå olika elevers skolresultat, och därmed skolornas måluppfyllelse, är det viktigt att ta hänsyn till olika elevers förutsättningar, till exempel deras sociala bakgrund, kön och föräldrars utbildningsnivå. Undersökningar visar t.ex. att gruppen elever som har högutbildade föräldrar presterar bättre i skolan, och även att föräldrarnas stöd, intresse och förväntningar spelar stor roll.¹²

Exempel på skillnader i betyg

Föräldrarnas högsta utbildningsnivå samt elevernas bakgrund har effekter på elevernas genomsnittliga betyg i olika ämnen. Elever som invandrat till Sverige sent har svårare att uppnå kunskapskraven än övriga elever. Samma mönster gäller för elever vars föräldrar har kort utbildning. Elevernas och föräldrarnas olika bakgrund tenderar också att påverka vilka ämnen eleverna presterar bättre eller sämre i. Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning hade t.ex. högst genomsnittlig betygspoäng i ämnena engelska och matematik, medan elever vars föräldrar har en lägre utbildningsnivå fick högst genomsnittlig betygspoäng i praktiskt-estetiska ämnen. Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning hade en högre genom-

¹¹ För vidare läsning om bakgrundsfaktorerens påverkan på elevernas resultat och förutsättningar för att prestera i skolan, se bl.a. PISA in focus, no 33. *What do immigrant students tell us about the quality of education systems?* OECD (2013).

¹² Se t.ex. Skolverket (2012) *Likvärdig utbildning i svensk grundskola? En kvantitativ analys av likvärdighet över tid*; Skolverket (2009) *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer*.

PM

8 (8)

Dnr: 71-2013:28

snittlig betygspoäng än elever vars föräldrar har en lägre utbildningsnivå, i samtliga ämnen.

Elever som invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart hade en lägre genomsnittlig betygspoäng än elever födda i Sverige och elever som invandrat före ordinarie skolstart, i alla ämnen utom i modersmål. Skillnaderna var störst i engelska och i samhällsorienterade ämnen (blockbetyg). Mellan elever födda i Sverige med föräldrar födda i Sverige, elever födda i Sverige med föräldrar födda utomlands, och elever som invandrat före ordinarie skolstart, var skillnaderna i den genomsnittliga betygspoängen små.

Föräldrarnas utbildningsbakgrund spelar roll oavsett om eleven är född i Sverige eller inte. Elever vars föräldrar har en lägre utbildningsnivå tenderar generellt sett att ha svårare att uppnå kunskapskraven än elever vars föräldrar har en högre utbildningsnivå.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Aktuella tabeller publiceras på Skolverkets webbplats under ”Statistik & utvärdering”. Där hittar man även databasen SIRIS med sökfunktioner för olika resultat samt snabbfakta som ger svar på de vanligaste frågorna. Det finns statistik om betygen i årskurs 6 för vårterminen 2013 för riket, län, kommuner och skolor.